

دستورالعمل سفیران سلامت دانش آموزی

سال تحصیلی ۱۴۰۵ - ۱۴۰۴

صفحه	فهرست مطالب
۲.....	ماده ۱- مقدمه
۲.....	ماده ۲- تعریف
۲.....	ماده ۳- اهداف
۳.....	ماده ۴- شرایط انتخاب
۳.....	ماده ۵- گروه هدف
۳.....	نحوه ساماندهی
۳.....	ماده ۶- مجری فعالیت
۳.....	ماده ۷- وظایف سفیران سلامت
۴.....	ماده ۸- گروه‌های تخصصی
۴.....	ماده ۹- وظایف مراقبین سلامت / رابطین بهداشت
۵.....	ماده ۱۰- نماد / نشان
۵.....	ماده ۱۱- مراحل اجرای فعالیت در مدرسه
۵.....	ماده ۱۲- فرآیند آموزش
۵.....	ماده ۱۳- سرفصل‌های آموزشی
۶.....	ماده ۱۴- شیوه‌های تشویق و تقدیر از سفیران، مراقبین سلامت / رابطین بهداشت
۶.....	ماده ۱۵- ارزیابی
۸.....	ماده ۱۶- فرایند زمانی اجرای فعالیت
۸.....	ماده ۱۷- سوگندنامه سفیران سلامت
۹.....	ماده ۱۸- المپیاد علمی-مهارتی-آموزشی سفیران سلامت
۹.....	ماده ۲۰- پیوست ها
۹.....	پیوست ۱: دستورالعمل سفیر محیطیاری
۹.....	پیوست ۲: فرم ارزیابی فعالیت سفیران سلامت دانش آموزی
۹.....	پیوست ۳: کارت‌های شناسایی سفیران سلامت دانش آموزی
۱۱.....	ماده (۱) مقدمه
۱۱.....	ماده (۲) تعاریف و اصطلاحات:
۱۱.....	ماده (۳) هدف کلی:
۱۱.....	ماده (۴) اهداف جزئی:
۱۱.....	ماده (۵) گروه هدف:
۱۲.....	ماده (۶) روش اجرا:

ماده ۱- مقدمه

سلامت دانش‌آموزان یکی از پایه‌های اساسی نظام تعلیم و تربیت است که در اسناد بالادستی وزارت آموزش و پرورش، از جمله سیاست‌های کلی نظام، منویات مقام معظم رهبری (مدظله‌العالی)، سند تحول بنیادین، برنامه هفتم پیشرفت کشور و سیاست‌های دولت جمهوری اسلامی ایران، جایگاهی ویژه دارد. در همین راستا مأموریت مدرسه تراز سند تحول بنیادین ایجاد زمینه دستیابی دانش‌آموزان در سنین لازم التعلیم به مراتبی از حیات طیبه در ابعاد زندگی فردی، خانوادگی، اجتماعی و جهانی با تأکید بر شایستگی‌های پایه تعریف شده است. از سویی دیگر، «ساحت زیستی و بدنی» به عنوان یکی از ارکان مهم سند تحول بنیادین، حفظ و ارتقای سلامت جسمی و روانی دانش‌آموزان را محور قرار داده است. این ساحت شامل موضوعاتی همچون بهداشت فردی و محیط، تغذیه سالم، فعالیت بدنی، ایمنی محیط و مسئولیت‌پذیری در قبال سلامت خود، همسالان و جامعه می‌شود. بهره‌گیری از ظرفیت‌های دانش‌آموزی، رویکردی مؤثر در ارتقاء فرهنگ سلامت و تقویت مسئولیت‌پذیری اجتماعی است که می‌تواند آموزش همسالان را گسترش دهد. این رویکرد علاوه بر بهبود شاخص‌های سلامت جسمی و روانی، زمینه‌ساز توسعه مهارت‌های فردی و اجتماعی و افزایش مشارکت فعال دانش‌آموزان در مدرسه و جامعه خواهد بود. فعالیت «سفیران سلامت دانش‌آموزی» با هدف استفاده از توانمندی‌های دانش‌آموزان در ترویج سبک زندگی سالم، آموزش همسالان و ارتقای سواد سلامت طراحی شده است. این طرح فضایی مناسب برای آموزش عملی مهارت‌های خودمراقبتی و اجتماعی فراهم می‌کند، آگاهی و نگرش دانش‌آموزان نسبت به سلامت را افزایش می‌دهد و تحقق اهداف مدرسه تراز سند تحول بنیادین را تسهیل می‌نماید. اجرای این فعالیت با ایجاد محیط پویا و مشارکتی، می‌تواند نسلی آگاه، متعهد به حفظ سلامت فردی و جمعی، حافظ محیط زیست و دارای مهارت‌های لازم برای مشارکت مؤثر در پیشرفت کشور تربیت کند.

ماده ۲- تعریف

سفیران سلامت دانش‌آموزی یک فعالیت آموزشی و مشارکتی است که در آن دانش‌آموزان داوطلب، علاقه‌مند و توانمند با رویکرد آموزش همسالان، نقش مؤثری در ترویج سبک زندگی سالم و فعال، ارتقاء سطح سواد سلامت، آموزش خودمراقبتی، حفاظت از محیط زیست در مدرسه و جامعه ایفا می‌کنند. این دانش‌آموزان، با بهره‌گیری از آموزش‌های تخصصی، به عنوان الگوهای رفتاری در مدرسه شناخته شده و در قالب گروه‌های منسجم، فعالیت‌های سلامت‌محور را اجرا و ترویج می‌دهند.

ماده ۳- اهداف

- ۱) ترویج سبک زندگی فعال و سالم در دانش‌آموزان، خانواده‌ها و کارکنان
- ۲) افزایش مشارکت دانش‌آموزان در امور سلامت و بهداشت مدارس با تأکید بر مسئولیت‌پذیری اجتماعی
- ۳) توسعه مهارت‌های عملی و رفتاری دانش‌آموزان از طریق آموزش همسالان
- ۴) ارتقاء سواد سلامت دانش‌آموزان
- ۵) ایجاد انگیزه، افزایش خودمراقبتی و خودباوری در دانش‌آموزان

ماده ۴- شرایط انتخاب

علاقه و انگیزه شخصی

- ✓ تمایل به فعالیت‌های فرهنگی، آموزشی و اجتماعی در زمینه سلامت
- ✓ علاقه به یادگیری و انتقال پیام‌های بهداشتی به دیگران

توانایی علمی و آموزشی

- ✓ داشتن سطح مناسب از آگاهی در زمینه بهداشت و سلامت
- ✓ توانایی یادگیری و بازگویی مطالب آموزشی به زبان ساده

مهارت‌های ارتباطی و اجتماعی

- ✓ قدرت بیان خوب و توانایی برقراری ارتباط مؤثر با همسالان
- ✓ روحیه همکاری و مشارکت در فعالیت‌های گروهی

ویژگی‌های فردی و اخلاقی

- ✓ مسئولیت‌پذیری، صداقت و پایبندی به اصول اخلاقی
- ✓ الگو بودن در رعایت بهداشت فردی و رفتاری
- ✓ داشتن روحیه کمک به دیگران و دلسوزی

شرایط عمومی

- ✓ مقبولیت در میان همکلاسی‌ها
- ✓ حضور منظم در مدرسه و فعالیت‌های آموزشی
- ✓ نداشتن مشکلات انضباطی یا رفتاری

توانایی عملی

- ✓ شرکت فعال در برنامه‌های مدرسه (مانند کارگاه‌های سلامت، مسابقات و نمایشگاه‌ها)
- ✓ توانایی اجرای برنامه‌های ساده مثل سخنرانی‌های کوتاه، تهیه پوستر یا اجرای نقش در نمایش‌های آموزشی

ماده ۵- گروه هدف

۲۵ درصد از دانش‌آموزان تمام دوره‌های تحصیلی

نحوه ساماندهی

در هر مدرسه چهار گروه تخصصی سفیران سلامت از طرف مجری فعالیت، آموزش‌های لازم را دریافت می‌کنند و بر اساس تصمیم مجری فعالیت، در هر گروه تخصصی یک یا چند سفیر سلامت مطابق با اهداف گروه در هر کلاس فعالیت می‌کنند.

ماده ۶- مجری فعالیت

مجری فعالیت سفیران سلامت، مراقب سلامت یا رابط بهداشت مدرسه (مدیر، معاون یا معلم داوطلب ترجیحاً با رشته‌های علوم تجربی، زیست‌شناسی یا تربیت‌بدنی) در مدارس شهری و بهورز خانه بهداشت (در مدارس روستایی) با نظارت مدیر مدرسه می‌باشد.

ماده ۷- وظایف سفیران سلامت

- حضور فعال و منظم در کلاس‌ها و کارگاه‌های آموزشی
- همکاری در پویش‌های سلامت‌محور در مدرسه
- آموزش همسالان و جلب مشارکت آن‌ها
- تولید محتواهای آموزشی (روزنامه دیواری، موشن گرافی، تصویر نوشته، پوستر، بروشور، کلیپ و....)
- مشارکت در تیم‌های کمک‌های اولیه در مدرسه

- همکاری در مدیریت بحران‌ها و ارتقاء ایمنی محیط
- شناسایی و گزارش مشکلات بهداشتی و ایمنی به مربی بهداشت یا مدیر مدرسه
- نظارت بر بهداشت محیط مدرسه
- همکاری در اجرای مراسم، مسابقات، نمایشگاه‌ها و فعالیت‌های مرتبط با هفته‌ها، روزهای ملی و جهانی سلامت
- ثبت فعالیت‌ها و ارائه گزارش به مجری فعالیت
- شرکت در المپیاد علمی-مهارتی-آموزشی سفیران سلامت

ماده ۸- گروه‌های تخصصی

برای ارتقای اثربخشی فعالیت سفیران سلامت و بهره‌گیری هدفمند از توانمندی‌های دانش‌آموزان، سفیران سلامت منتخب در قالب پنج گروه تخصصی سازمان‌دهی می‌شوند. هر گروه با تمرکز بر یکی از محورهای سلامت، وظایف مشخصی در زمینه آموزش، نظارت، تولید محتوا و مشارکت در فعالیت‌های مدرسه‌محور بر عهده دارد. این تقسیم‌بندی تخصصی ضمن افزایش مشارکت فعال دانش‌آموزان، زمینه‌ساز ارتقای شاخص‌های سلامت در مدرسه و جامعه خواهد بود.

شرح وظایف گروه‌های تخصصی سفیران سلامت	
گروه تخصصی	شرح وظایف
سفیر سلامت تغذیه (کلیه دوره‌های تحصیلی)	آموزش اصول تغذیه سالم، نظارت بر توزیع و عرضه خوراکی‌های مجاز، ترویج الگوی غذایی مناسب، معرفی میان‌وعده‌های مناسب، ارتقاء فرهنگ مصرف غذای خانگی، مشارکت در برگزاری جشنواره غذای سالم و تولید محتوا (روزنامه‌دیواری، موشن گرافیک، تصویر نوشته، پوستر، بروشور، کلیپ و....)
سفیر سلامت ایمنی و کمک‌های اولیه (کلیه دوره‌های تحصیلی)	آموزش کمک‌های اولیه، مشارکت در تیم‌های دادرسی، ماهر و کمک‌های اولیه، آمادگی در حوادث و مخاطرات، آموزش نحوه تماس با اورژانس، آتش‌نشانی و تولید محتوا (روزنامه‌دیواری، موشن گرافیک، تصویر نوشته، پوستر، بروشور، کلیپ و....)
سفیر سلامت بهداشت (کلیه دوره‌های تحصیلی)	نظارت بر بهداشت فردی و محیط، آموزش اصول بهداشتی، آموزش راه‌های پیشگیری از بیماری‌های واگیر و غیرواگیر و تولید محتوا (روزنامه‌دیواری، موشن گرافیک، تصویر نوشته، پوستر، بروشور، کلیپ و....)
سفیر سلامت محیط‌یار (دانش‌آموزان دوره ابتدایی)	آموزش اصول بهداشت محیط، تفکیک زباله، حفاظت از محیط زیست، مشارکت در برنامه‌های محیط زیستی، مصرف بهینه انرژی (شرح وظایف به طور کامل در پیوست یک ارائه شده است) و تولید محتوا (روزنامه دیواری، موشن گرافیک، تصویر نوشته، پوستر، بروشور، کلیپ و....)
سفیر سلامت انرژی (دانش‌آموزان دوره متوسطه اول و دوم)	آموزش مصرف بهینه انرژی و انرژی‌های پاک و تجدیدپذیر، فرهنگ‌سازی در زمینه صرفه‌جویی برق، گاز و آب، معرفی راهکارهای کاهش مصرف در محیط مدرسه و منزل، مشارکت در برنامه‌های مدیریت انرژی، تولید محتوا (روزنامه دیواری، موشن گرافیک، تصویر نوشته، پوستر، بروشور، کلیپ و....)

ماده ۹- وظایف مراقبین سلامت / رابطین بهداشت

- فراخوان عضویت در فعالیت سفیران سلامت و مصاحبه با دانش‌آموزان داوطلب
- انتخاب سفیران سلامت پس از مصاحبه و برگزاری انتخابات مدرسه‌ای
- ساماندهی سفیران سلامت در چهار گروه (بر اساس دوره تحصیلی)
- معرفی سفیران سلامت در مراسم صبحگاهی و اعطای کارت عضویت
- آموزش عمومی سفیران سلامت بر اساس سرفصل‌های آموزشی
- توانمندسازی گروه‌های تخصصی سفیران سلامت بر اساس وظایف و مسئولیت‌های تعیین شده
- نظارت بر عملکرد سفیران سلامت
- ارزیابی عملکرد سفیران سلامت و رتبه‌بندی سفیران سلامت
- گرامیداشت مناسب‌های بهداشتی با مشارکت سفیران سلامت
- تقدیر از سفیران سلامت به صورت فصلی در مناسبت‌های مختلف و در هفته سلامت با استفاده از ظرفیت‌های موجود در مدرسه

- همکاری در برگزاری اردوهای سلامت محور ویژه سفیران سلامت با همکاری مدیر و کادر اجرایی مدرسه مطابق با قوانین اردوهای دانش آموزی (مطابق نامه شماره ۱۴۰/۱۰۱ مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۰)

ماده ۱۰- نماد / نشان

- جلیقه سفید با پرچم ایران در سمت چپ و لوگوی سفیران سلامت در سمت راست و پشت جلیقه با نواردوزی آبی
- کلاه یا سایه بان سفید همراه با درج لوگوی سفیران سلامت بر روی آن

ماده ۱۱- مراحل اجرای فعالیت در مدرسه

- ۱) فراخوان انتخاب سفیران سلامت، مصاحبه و برگزاری انتخابات
- ۲) تشکیل گروه های تخصصی و معرفی سفیران سلامت در مراسم صبحگاهی و تابلو بهداشت مدرسه و تبیین وظایف هر گروه
- ۳) برنامه ریزی جلسات آموزشی
- ۴) اجرای آموزش و فعالیت های سلامت محور برای سفیران سلامت مدرسه توسط مجری فعالیت
- ۵) آموزش همسالان توسط سفیران سلامت مدرسه (هر سفیر سلامت به حداقل ده همسال آموزش می دهد)
- ۶) مستندسازی فعالیت ها و ارائه گزارش های ماهانه
- ۷) ارزیابی عملکرد و رتبه بندی دانش آموزان
- ۸) برگزاری مراسم تقدیر از سفیران برتر در هفته سلامت

ماده ۱۲- فرآیند آموزش

آموزش سفیران سلامت به صورت منظم و هدفمند، در قالب کارگاه های حضوری و فعالیت های عملی اجرا می شود.

مشخصات دوره آموزشی

- زمان اجرا: از آبان ماه تا پایان سال تحصیلی
- تعداد جلسات: ۱۶ جلسه آموزشی

ماده ۱۳- سرفصل های آموزشی

فعالیت سفیران سلامت با هدف ارتقای سواد سلامت، توانمندسازی دانش آموزان در حوزه خودمراقبتی و ترویج سبک زندگی سالم طراحی شده است. سرفصل های آموزشی این فعالیت متناسب با ویژگی های رشدی و نیازهای تربیتی دانش آموزان در دوره های مختلف تحصیلی تدوین گردیده و شامل موضوعات کلیدی در زمینه بهداشت فردی، سلامت روان، تغذیه، ایمنی، محیط زیست و مسئولیت پذیری اجتماعی است. این سرفصل ها به گونه ای تنظیم شده اند که ضمن آموزش مفاهیم پایه، زمینه مشارکت فعال دانش آموزان در ارتقای سلامت مدرسه و جامعه را فراهم سازند.

ردیف	سرفصل های آموزشی دوره اول و دوم ابتدایی
۱	آشنایی با خودمراقبتی (بهداشت فردی، بهداشت مو، پوست، بهداشت دهان و دندان، روش صحیح مسواک زدن و استفاده از نخ دندان، نحوه صحیح شستن دستها و.....)
۲	آشنایی با اصول و موازین بهداشت محیط و سرویس بهداشتی و استفاده صحیح از سرویس بهداشتی
۳	تغذیه و سبک زندگی سالم، فعال و آشنایی با عوارض چاقی و راههای پیشگیری از آن
۴	اورژانس (تماس صحیح با ۱۱۵ و باز کردن مسیر حرکت آمبولانس)
۵	خواب خوب و کافی شبانه
۶	آشنایی با کمک های اولیه، ملزومات جعبه کمک های اولیه
۷	آموزش نقش محیط زیست در سلامت جامعه، تفکیک زباله و پسماند، بازیافت و توسعه و حفاظت از محیط زیست
۸	طرز صحیح نشستن و حفظ حالت بدن
۹	مصرف بهینه انرژی

ردیف	سر فصل های آموزشی دوره اول و دوم متوسطه
۱	انواع خود مراقبتی، بهداشت فردی و بهداشت محیط
۲	سبک زندگی سالم و فعال و رعایت اصول تغذیه صحیح
۳	خواب خوب و کافی شبانه
۴	حفظ محیط زیست، مدیریت پسماند و تفکیک زباله
۵	پیشگیری از بیماریهای واگیر و غیرواگیر
۶	کمک های اولیه و ملزومات جعبه آن
۷	بهداشت و تغذیه سالم در دوران بلوغ
۸	مصرف بهینه انرژی، گاز، آب و کاغذ
۹	اصول ارگونومی

ماده ۱۴ – شیوه های تشویق و تقدیر از سفیران، مراقبین سلامت / رابطین بهداشت

- (۱) معرفی و تقدیر فصلی: معرفی و تقدیر از سفیران سلامت برتر مدرسه به صورت فصلی با تاکید بر عملکرد و مشارکت در فعالیتهای سلامت.
 - (۲) تقدیر منطقه ای و استانی: معرفی سفیران سلامت برگزیده به سطح منطقه و استان و تقدیر از آنها در هفته سلامت.
 - (۳) صدور گواهینامه سفیر برتر: صدور گواهینامه در سه رتبه پیشگام، پیشرو و فعال
 - (۴) برگزاری اردوهای سلامت محور: برگزاری اردوهای سلامت محور برای سفیران سلامت برگزیده در سطح منطقه، شهرستان و استان، با رعایت کامل قوانین و مقررات اردوهای دانش آموزی و دریافت مجوزهای لازم (با رعایت کامل قوانین و مقررات اردوهای دانش آموزی مطابق نامه شماره ۱۴۰/۱۰۱ مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۰؛ بازدید از نهادها و ارگان های مرتبط با سلامت و تندرستی مانند مراکز بازیافت شهرداری، باغ گیاه شناسی، پارک های ترافیک، آتش نشانی، موزه های حیات وحش، طبیعت گردی و ...)
 - (۵) استفاده از مراکز ورزشی: بهره مندی از استفاده رایگان از مراکز ورزشی و تفریحی آموزش و پرورش در بازه های زمانی متنوع با هماهنگی اداره تربیت بدنی و فعالیتهای ورزشی استان
 - (۶) تقدیر رابطین بهداشت و مراقبین سلامت: معرفی و تقدیر از رابط بهداشت و مراقب سلامت برتر در سطح منطقه و استان.
- تبصره: هر استان موظف است در طول سال تحصیلی، با استفاده از ظرفیت اردوگاه های دانش آموزی، حداقل یک اردوی سلامت محور برای سفیران سلامت پیشگام برگزار نماید (با رعایت کامل قوانین و مقررات اردوهای دانش آموزی مطابق نامه شماره ۱۴۰/۱۰۱ مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۰).

ماده ۱۵ – ارزیابی

ارزیابی سفیران سلامت بر اساس میزان مشارکت، کیفیت فعالیت ها، خلاقیت فردی و مسئولیت پذیری اجتماعی مطابق جدول ذیل انجام می شود.

فرم ارزیابی عملکرد نیز ابزاری استاندارد برای ثبت نهایی امتیازات، رتبه بندی سفیران و ارائه بازخورد توسط مجری برنامه است که در پایان هر دوره آموزشی تکمیل می گردد و مبنای تقدیر و ارتقاء دانش آموزان قرار خواهد گرفت.

معیار و شاخص های امتیاز بندی

فعالیت	واحد امتیاز دهی	حداکثر امتیاز
حضور در جلسات آموزشی	هر جلسه ۳ امتیاز	۴۸
آموزش همسالان	هر همسال ۴ امتیاز	۲۰
تولید محتوا (پوستر، بروشور، کلیپ)	هر اثر تأیید شده ۱۰ امتیاز	۳۰
مشارکت در پویش ها، جشنواره ها، گرامیداشت مناسبت های بهداشتی	هر مورد ۱۰ امتیاز	۳۰
گزارش نویسی و مستندسازی	گزارش کامل و منظم ۱۰ امتیاز	۱۰
خلاقیت و نوآوری	هر برنامه ابتکاری ۱۰ امتیاز	۱۰
تعامل مؤثر و مسئولیت پذیری	همکاری با مجری فعالیت ۱۰ امتیاز	۲۰
به همراه داشتن نشان و کارت سفیران سلامت به ویژه در زنگ تفریح	هر ماه به طور مستمر ۵ امتیاز	۳۲
حداکثر امتیاز قابل کسب	واحد امتیاز دهی	۲۰۰

رتبه بندی سفیران سلامت

رتبه	معیارهای اصلی عملکرد	امتیاز کل	مشوق ها
پیشگام	حضور در حداقل ۱۴ جلسه آموزشی، آموزش حداقل ۲۰ دانش آموز همسال، تولید محتوا، مشارکت در حداقل ۳ پویش، ارائه گزارش کامل	۱۹۰-۲۰۰	معرفی در مراسم منطقه ای، اردو سلامت محور (با کسب تمام مجوزهای لازم و رعایت کامل قوانین و مقررات اردوهای دانش آموزی مطابق نامه شماره ۱۴۰/۱۰۱ مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۰، استفاده از مراکز ورزشی آموزش و پرورش با هماهنگی دفتر تربیت بدنی و فعالیت های ورزشی
پیشرو	حضور در حداقل ۱۰ جلسه آموزشی، آموزش ۱۱-۱۹ دانش آموز همسال، مشارکت در حداقل ۲ پویش، ارائه گزارش منظم	۱۷۰-۱۸۹	گواهی تقدیر، معرفی در مدرسه
فعال	حضور در حداقل ۶ جلسه آموزشی، آموزش حداقل ۱۰ دانش آموز همسال، مشارکت در حداقل ۱ پویش، ارائه گزارش ساده	۱۰۰-۱۶۹	لوح یادبود، معرفی در تابلو افتخارات مدرسه

فرم ارزیابی عملکرد

عنوان	توضیحات
نام و نام خانوادگی سفیر	
پایه تحصیلی	
آموزشگاه	
منطقه / شهرستان	
گروه تخصصی	□ تغذیه □ ایمنی و کمک های اولیه □ بهداشت □ محیط یار □ انرژی
نام مراقب سلامت / رابط بهداشت	
تاریخ ارزیابی	
جمع کل امتیاز (از ۳۰۰)	
رتبه نهایی سفیر سلامت	□ پیشگام □ پیشرو □ فعال
نظر مراقب سلامت / رابط بهداشت	
امضا و مهر مدیر آموزشگاه	

ماده ۱۶- فرایند زمانی اجرای فعالیت

فرایند اجرای فعالیت تا پایان سال تحصیلی بر اساس جدول زمانبندی به شرح زیر می باشد:

جدول زمانبندی

زمان	مهر	آبان	آذر	دی	بهمن	اسفند	فروردین	اردیبهشت	خرداد	تیر
فعالیت										
ارسال دستورالعمل (ستاد، استان، شهرستان / منطقه)										
برگزاری جلسه توجیهی مجریان و آموزش ضمن خدمت معلمان کشور										
آموزش مراقبین سلامت / رابطین بهداشت										
انتخاب سفیران سلامت (مدرسه)										
آموزش به سفیران سلامت دانش آموز										
ارزیابی و انتخاب سفیر نمونه / رابط بهداشت نمونه / مراقب سلامت نمونه و تقدیر در هفته سلامت										
برگزاری المپیاد علمی-مهارتی-آموزشی سفیران سلامت (سطح مدرسه، منطقه و استان)										
نظارت، جمع بندی آمار و ارائه گزارش به دفتر سلامت										
ارزیابی از فعالیت استان										

ماده ۱۷- سوگندنامه سفیران سلامت

من، به عنوان سفیر سلامت دانش آموز، در پیشگاه خداوند متعال می شوم که:

- سبک زندگی سالم را رعایت و به دیگران توصیه کنم
- در مراقبت از سلامت خود، دوستان و خانواده تلاش کنم
- برای توانمندسازی خانواده و دوستان در زمینه خود مراقبتی بگویم
- در حفاظت از محیط زیست و بهداشت عمومی فعال باشم
- از سلامت کودکان و سالمندان حمایت کنم
- با اولیای مدرسه برای ایجاد مدرسه حامی سلامت همکاری کنم
- مسئولیت اجتماعی خود را برای ارتقای سلامت جامعه ایفا کنم
- در کسترش اخلاق نیکو و رفتار پسندیده کوشا باشم

ماده ۱۸- المپیاد علمی-مهارتی-آموزشی سفیران سلامت

دستورالعمل المپیاد علمی-مهارتی-آموزشی سفیران سلامت ویژه مراقبین سلامت و دانش‌آموزان در سطوح مختلف متعاقباً ارسال خواهد شد.

ماده ۲۰- پیوست ها

پیوست ۱: دستورالعمل سفیر محیط‌یار

پیوست ۲: فرم ارزیابی فعالیت سفیران سلامت دانش‌آموزی

پیوست ۳: کارت‌های شناسایی سفیران سلامت دانش‌آموزی

شیوه نامه سفیر "محیط یار"

سال تحصیلی ۱۴۰۵ - ۱۴۰۴

ماده (۱) مقدمه

امروزه حفاظت از محیط‌زیست و منابع طبیعی، ضرورتی ملی و جهانی برای پایداری زندگی بشر است. تغییرات اقلیمی، کاهش تنوع زیستی و آلودگی‌ها، خطری جدی برای آینده به شمار می‌روند و آموزش نسل آگاه و مسئول در این زمینه، وظیفه‌ای اجتناب‌ناپذیر برای نظام آموزشی کشور است. در اسناد بالادستی جمهوری اسلامی ایران، از جمله اصل پنجاهم قانون اساسی، سیاست‌های کلی محیط‌زیست و سند تحول بنیادین آموزش و پرورش، بر تربیت نسلی متعهد و توانمند در حفاظت از سرمایه‌های طبیعی تأکید شده است. آموزش‌های محیط‌زیستی در سنین مدرسه، اگر مستمر و خلاقانه باشد، بیشترین اثر را دارد و دانش‌آموزان می‌توانند به‌عنوان سفیران تغییر در خانواده و جامعه ایفای نقش کنند.

ماده (۲) تعاریف و اصطلاحات:

- **محیط‌یار:** دانش‌آموزی که با کسب آموزش‌های لازم و شرکت در برنامه‌های محیط زیستی مدرسه‌محور گواهینامه محیط‌یار کسب می‌کند. (صدور گواهینامه منوط به گذراندن ۱۶ ساعت آموزشی می‌باشد).
- **سواد محیط زیستی:** عبارت است از دانش، نگرش و مهارت فرد برای تعامل صحیح با محیط‌زیست و مسئولیت‌پذیری در قبال آن.
- **مناطق تحت مدیریت سازمان:** مناطق با ارزش محیط‌زیستی که توسط سازمان حفاظت محیط‌زیست ایران مدیریت می‌شوند. این سازمان، مناطق حفاظت شده ایران را در قالب مناطق چهارگانه (پارک‌های ملی، آثار طبیعی ملی، پناهگاه-های حیات وحش و مناطق حفاظت شده)، مناطق شکارممنوع، ذخیره‌گاه‌های زیست کره و تالاب‌های ثبت شده بین‌المللی تحت حفاظت دارد.

ماده (۳) هدف کلی:

- ارتقاء سواد محیط زیستی و نهادینه‌سازی فرهنگ تعامل صحیح با محیط زیست در بین دانش‌آموزان.

ماده (۴) اهداف جزئی:

- افزایش سطح سواد و انتقال دانش محیط‌زیستی دانش‌آموزان با استفاده از ظرفیت آموزش گروه سنی هم‌سال و سفیران سلامت دانش‌آموزی.
- تغییر نگرش و ایجاد حس مسئولیت‌پذیری اجتماعی نسبت به اصول محیط‌زیستی در دانش‌آموزان، والدین و فرهنگیان.
- آشنایی دانش‌آموزان با ویژگی‌های بومی، اقلیمی و محلی.
- همکاری دانش‌آموزان محیط‌یار در نشر آگاهی‌های محیط زیستی در مدرسه، خانه و محیط پیرامون.
- همکاری دانش‌آموزان محیط‌یار در حفظ محیط‌زیست نظیر آب، انرژی، پسماند، تنوع زیستی و... در مدرسه، خانه و محیط پیرامون.

ماده (۵) گروه هدف:

- اجرای طرح در دوره ابتدایی و یک چهارم از سفیران سلامت مدرسه با عنوان سفیر سلامت محیط‌یار ساماندهی می‌شوند و آموزش‌های تخصصی مرتبط با موضوعات محیط زیستی را دریافت می‌کنند.

• **سطح یک: دوره اول ابتدایی (پایه‌های اول، دوم و سوم):**

سواد محیط زیستی در این سطح شامل شناخت، آگاهی‌رسانی و ایجاد نگرش مثبت نسبت به موضوعات پایه‌ای محیط‌زیستی می‌باشد. این آموزش‌ها از طریق منابع مصور، اجرای نمایش، انیمیشن، فیلم، بازی، روایت‌داستان، گفتگو و... می‌باشد. (منابع و محتوای آموزشی با توجه به ویژگی‌های اقلیم هر استان، با پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست و تأیید سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در اختیار آموزش و پرورش استان قرار می‌گیرد).

• **سطح دو: دوره دوم ابتدایی (پایه‌های چهارم، پنجم و ششم):**

سواد محیط‌زیستی در این سطح شامل شناخت و آگاهی‌رسانی نسبت به موضوعات محیط‌زیستی، انتقال دانش متناسب با سن مخاطب، تغییر نگرش و ایجاد مهارت برای شناسایی، تحلیل و تصمیم‌گیری می‌باشد. این آموزش‌ها از طریق منابع آموزشی شامل محتواهای نوشتاری، دیداری، شنیداری و بهره‌گیری از ابزارهای آموزشی متناسب و تجربه‌ها و مشاهده‌های میدانی می‌باشد. (منابع و محتوای آموزشی با توجه به ویژگی‌های اقلیم هر استان، با پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست و تأیید سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی در اختیار آموزش و پرورش استان قرار می‌گیرد).

شرح وظایف محیط‌یاران سطح یک (پایه‌های اول تا سوم ابتدایی)

- مراقبت از وسایل کلاس و مدرسه (نیمکت، صندلی، کیف و ...)، خاموش کردن چراغ موقع خروج از کلاس و بستن شیر آب
- مراقبت و کمک به آبیاری گل‌های کلاس و فضای سبز مدرسه، تفکیک زباله‌های کاغذی و خشک از زباله‌های تر
- یادآوری مهربانانه به دوستان درباره تمیز نگه داشتن کلاس، مراقبت از گیاهان و ...
- شرکت در بازی تفکیک زباله
- نوشتن یادداشت کوتاه درباره فعالیت‌های محیط زیستی خود
- مشارکت در پویش پاکسازی حیاط مدرسه، طراحی و نقاشی گروهی از "زمین پاک"

شرح وظایف محیط‌یاران سطح دو (پایه‌های چهارم تا ششم ابتدایی)

- مراقبت و نگهداری از فضای سبز کلاس و مدرسه و حفاظت از محیط زیست
- نوشتن یادداشت و یا گزارش ساده از فعالیت‌های محیط زیستی خود و یادآوری مشکلات موجود در کلاس و مدرسه
- طراحی پوستر صرفه‌جویی انرژی، آموزش به محیط‌یاران و دانش‌آموزان هم‌سال
- شرکت در اجرای کمپین‌های کوچک مثل "یک روز بدون زباله"، همکاری در پایش مصرف آب و برق مدرسه
- سرپرستی یک گروه محیط‌یار (مثلاً گروه انرژی یا باغچه کوچک سبز)، طراحی ایده‌های خلاقانه برای کاهش مصرف منابع
- شرکت در پویش، نمایشگاه کاردستی‌های بازیافتی یا جشنواره محیط زیستی با همکاری معلمان

ماده ۶) روش اجرا:

- برگزاری نشست‌های تخصصی در سطوح ستادی / استان / شهرستان و منطقه (با حضور نمایندگان دو دستگاه) در خصوص امور اجرایی طرح.
- نیازسنجی و تعیین اولویت‌های آموزشی محیط‌زیستی هر استان (توسط اداره آموزش حفاظت محیط‌زیست با همکاری اداره سلامت و تندرستی).
- تعیین سرفصل‌های آموزشی سواد محیط زیستی منطبق با اولویت‌ها و ویژگی‌های اقلیمی با پیشنهاد سازمان حفاظت محیط زیست و تأیید سازمان پژوهش و برنامه‌ریزی آموزشی.

- تأمین مدرس و پرداخت حق الزحمه توسط ادارات کل حفاظت محیط زیست از بین کارشناسان محیط زیست برای آموزش محیط یاران پس از اخذ تأییدیه از اداره کل آموزش و پرورش استان.
- تبصره: بدیهی است مفاد این شیوه نامه هیچگونه بار مالی، اداری و استخدامی برای آموزش و پرورش ایجاد نخواهد کرد.
- ارائه آموزش ها در ساعت غیردرسی از جمله برنامه آگازین، زنگ تفریح، فوق برنامه و ...
- برگزاری دوره های آموزشی- توجیهی مدیران مدارس/ مراقبین سلامت/ رابطین بهداشت و معلمان پایه در فضای مجازی مورد تأیید آموزش و پرورش (بستر شاد و...) توسط ادارات کل حفاظت محیط زیست.
- انتخاب مدارس پایلوت و برنامه ریزی برای برگزاری کارگاه آموزشی تسهیل گری برای مراقبین سلامت مدارس منتخب.
- بهره گیری از ظرفیت های فضای موجود در آموزش و پرورش (بستر شاد، نشریات، پورتال و ...) به منظور اطلاع رسانی و ارتقای فرهنگ محیط زیستی.
- استفاده از ظرفیت انجمن اولیاء و مربیان و آموزش سواد محیط زیستی به والدین توسط ادارات کل حفاظت محیط زیست.
- تشکیل جلسات هم اندیشی و تصمیم گیری توسط مدیران مدارس با محیط یاران با هدف شناسایی و حل مشکلات محیط زیستی نظیر مصرف بهینه آب، انرژی، کاغذ، پسماند (کاهش تولید پسماند، تفکیک زباله، تهیه کود کمپوست از ضایعات مواد غذایی و...)، کاشت گیاه و سایر موضوعات محیط زیستی.
- انتخاب دانش آموزان داوطلب و سطح بندی آنان و اعطای کارت محیط یاری (سطح یک؛ دوره اول ابتدایی، سطح دو؛ دوره دوم ابتدایی).
- برگزاری جلسات آموزشی- توجیهی و تعریف پروژه های مدرسه محور به منظور انجام فعالیت های ترویجی (کارگاه های آموزشی، پویش ها، کمپین ها و ...) محیط زیستی توسط محیط یاران.
- راه اندازی خانه محیط زیست در مدرسه با مشارکت محیط یاران.
- برگزاری اردو های علمی- آموزشی در مناطق و زیستگاه های طبیعی، محیط های شهری، صنایع، موزه های تاریخ طبیعی، مراکز بازیافت و دفن پسماند، تصفیه خانه های فاضلاب و... برای محیط یاران با همکاری ادارات کل حفاظت محیط زیست استان با رعایت تمام قوانین و مقررات اردو های دانش آموزی مطابق نامه شماره ۱۴۰/۱۰۱ مورخ ۱۴۰۴/۰۱/۲۰ (هر محیط یار حداقل در یک اردوی محیط زیستی حضور داشته باشد).
- برگزاری جشنواره و معرفی محیط یاران، فرهنگیان و مدارس برتر شهرستانی/ استانی/ ملی با هدف مستندسازی دستاوردها و تبادل تجربیات توسط سازمان حفاظت محیط زیست با همکاری وزارت آموزش و پرورش. (دستور العمل متعاقباً ارسال خواهد شد).

محیط یار مدرسه

پیوست ۲

فرم ارزیابی

برنامه و المپیاد علمی-مهارتی-آموزشی سفیران سلامت

نام استان:		سال تحصیلی:			
ردیف	عناوین	شاخص ارزیابی	مستندات	حداکثر امتیاز	امتیاز مکتسبه
۱	سفیران سلامت	تشکیل جلسات استانی با حضور معاونت بهداشتی دانشگاه علوم پزشکی و پیگیری مصوبات	ارائه صورت جلسات	۳	
۲		ابلاغ به موقع دستورالعمل‌ها و بخشنامه‌ها به شهرستان‌ها و مناطق	ارسال مکاتبات	۳	
۳		برگزاری دوره ضمن خدمت، وبینارها و کارگاه‌های آموزشی برای مجریان طرح	حداقل یک دوره ضمن خدمت (ارائه کد دوره) یا دو دوره آموزشی با مستندات	۵	
۴		آموزش سفیران سلامت بر اساس سرفصل‌های آموزشی کتاب سفیران سلامت، به تفکیک پایه و استفاده از ظرفیت آموزش همسالان	ارائه مستندات	۱۵	
۵		ایجاد کانال سفیران سلامت (مدرسه‌ای – منطقه‌ای – استانی) در شاد برای آموزش و رصد	ارائه مستندات	۲	
۶		استفاده از سامانه ستادی برای ثبت و پایش فعالیت‌ها، مشاهده وضعیت سلامت جسمانی دانش‌آموزان، اعطای نشان‌های سلامت و ارسال پیام‌های هشدار	ارائه گزارش و مستندات سامانه	۱۰	
۷		توجیه والدین و جلب مشارکت آنان در برنامه	ارائه مستندات	۳	
۸		برگزاری مراسم افتتاحیه و اختتامیه، تقدیر از مجریان و عوامل اجرایی	ارائه مستندات	۸	
۹		نظارت بر نحوه اجرای برنامه در ادارات تابعه	ارائه مستندات	۱۰	
۱۰		شناسایی ظرفیت‌های مالی و جذب کمک‌های مادی و معنوی سایر سازمان‌ها	ارائه مستندات	۵	
۱۱		ابتکارات و خلاقیت‌ها	ارائه مستندات	۴	
۱۲		استفاده از ظرفیت سفیران سلامت در برنامه‌های مناسبتی (هفته سلامت، پویش‌ها)	ارائه مصوبات	۳	
۱۳		برگزاری اردو برای سفیران سلامت برتر	ارائه مستندات	۲	
۱۴		انعکاس فعالیت‌ها در شبکه استانی (صدا و سیما)	ارائه مستندات	۵	
۱۵	المپیاد علمی-مهارتی-آموزشی سفیران سلامت	میزان مشارکت دانش‌آموزان و مجریان در المپیاد (سطح مدرسه، منطقه، استان و کشور) بر اساس مستندات ثبت‌نام و حضور	ارائه مستندات	۵	
۱۶		میزان مشارکت مراقبین سلامت و دانش‌جومعلم‌ان رشته بهداشت مدارس در المپیاد (سطوح مدرسه‌ای، منطقه‌ای، استانی و کشوری) بر اساس مستندات ثبت‌نام و حضور در المپیاد	ارائه مستندات	۵	
۱۷		کیفیت اجرای محورهای رقابت المپیاد (علمی، مهارتی، آموزشی) و ارائه مستندات آزمون‌ها و ارزیابی‌ها	ارائه مستندات	۷	
۱۸		کسب رتبه‌های برتر در سطح منطقه، استان و مرحله کشوری (دانش‌آموزان و مراقبین سلامت)	ارائه مستندات	۲	
۱۹	گزارش	ارسال آمار و گزارش اجرای طرح به دفتر سلامت و تندرستی تا پایان تیرماه	مدیریت زمان	۴	
جمع				۱۰۰	

شرح وظایف سفیر سلامت

(گروه تخصصی ایمنی و کمک های اولیه)

آموزش کمک های اولیه، مشارکت در تیم های دادرس، ماهر و کمک های اولیه، آمادگی در حوادث و مخاطرات، آموزش نحوه تماس با اورژانس، آتش، نشانی و تولید محتوا (روزنامه، دیواری، موشن، گرافی، تصویر نوشته، پوستر، بروشور، کلیپ و...)

کارت شناسایی سفیر سلامت

گروه تخصصی : ایمنی و کمک های اولیه

وزارت آموزش و پرورش
معاونت تربیت و سلامت
دفتر سلامت و تدرستی

● نام و نام خانوادگی :

● پایه تحصیلی :

● نام مدرسه و منطقه :

● تاریخ صدور و اعتبار :

شرح وظایف سفیر سلامت

(گروه تخصصی بهداشت)

نظارت بر بهداشت فردی و محیط، آموزش اصول بهداشتی، آموزش راه‌های پیشگیری از بیماری‌های واگیر و غیرواگیر و تولید محتوا (روزنامه، دیواری، موشن-گرافی، تصویر نوشته، پوستر، بروشور، کلیپ و...)

کارت شناسایی سفیر سلامت

گروه تخصصی : بهداشت

وزارت آموزش و پرورش
معاونت تربیت و سلامت
دفتر سلامت و تندرستی

● نام و نام خانوادگی :

● پایه تحصیلی :

● نام مدرسه و منطقه :

● تاریخ صدور و اعتبار :

شرح وظایف سفیر سلامت

(گروه تخصصی تغذیه)

آموزش اصول تغذیه سالم، نظارت بر توزیع خوراکی های مجاز، ترویج الگوی غذایی مناسب، معرفی میان وعده های مناسب، ارتقاء فرهنگ مصرف غذای خانگی، مشارکت در برگزاری جشنواره غذای سالم و تولید محتوا (روزنامه دیواری، موشن گرافیک، تصویر نوشته، پوستر، بروشور، کلیپ و....)

کارت شناسایی سفیر سلامت

وزارت آموزش و پرورش
معاونت تربیت و سلامت
دفتر سلامت و تندرستی

گروه تخصصی : تغذیه

- نام و نام خانوادگی :
- پایه تحصیلی :
- نام مدرسه و منطقه :
- تاریخ صدور و اعتبار :

شرح وظایف سفیر سلامت

(گروه تخصصی سفیر انرژی)

آموزش مصرف بهینه انرژی و انرژی های پاک و تجدیدپذیر ، فرهنگ سازی در زمینه صرفه جویی برق، گاز و آب ، معرفی راهکارهای کاهش مصرف در محیط مدرسه و منزل ، مشارکت در برنامه های مدیریت انرژی ، تولید محتوا (روزنامه دیواری، موشن گرافی، تصویر نوشته، پوستر، بروشور، کلیپ و....)

کارت شناسایی سفیر سلامت

گروه تخصصی : سفیر انرژی

وزارت آموزش و پرورش
معاونت تربیت و سلامت
دفتر سلامت و تندرستی

● نام و نام خانوادگی :

● پایه تحصیلی :

● نام مدرسه و منطقه :

● تاریخ صدور و اعتبار :

شرح وظایف سفیر سلامت

(گروه تخصصی محیط یار)

آموزش اصول بهداشت محیط، تفکیک زباله، حفاظت از محیط زیست، مشارکت در برنامه‌های محیط زیستی، مصرف بهینه انرژی (شرح وظایف به طور کامل در پیوست یک ارائه شده است) و تولید محتوا (روزنامه دیواری، موشن گرافی، تصویر نوشته، پوستر، بروشور، کلیپ و....)

کارت شناسایی سفیر سلامت

گروه تخصصی : محیط یار

وزارت آموزش و پرورش
معاونت تربیت و سلامت
دفتر سلامت و تندرستی

● نام و نام خانوادگی :

● پایه تحصیلی :

● نام مدرسه و منطقه :

● تاریخ صدور و اعتبار :

